

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

**Jiešráđálâš rahttâttâm
tuulvij vuástá**

Uápiskirje ässeid

Siskáldâs

Laidiittâs	2
Kii huolât?	3
Maangâlágán tulveh	4
Tuulvij kiárdášuvveevuodâin	4
Suomâ šonjádâh nubástuumin	5
Ovdil tulve	6
Tulve ääigi	8
Tulve maŋa	10
Fáádán lohtâseijee liiŋkah viermist	12

Laidiittâs

Laapi kuávlust stuárráamus tulveriskâ lii kiđđuv, ko muottui suddâm čuávumuššân jäävrih tievih já juuvâi virdedem stuáru. Riddokuávluin stuárráamus tulveh tiättojeh táváliist stuárráb stoomâ ohtâvuodâst, já talle meräččäci sáttá pajaniđ spiehâstuvlii ollágâsân. Laapist tulveh sáttih šoddâd ton lasseen jienjâ- já suppopuáđui keežild.

Šonjádâh nubástus keežild šonjâ robdáalmoneh šaddeh táválubbon já spiehâstuvlii stuorrâ tulveh sáttih šoddâd táávjiib. Tulvehahâgij estim tiet lii tehálâš, et aalmugjesâneh já kiddodâhomâsteijeeh rahtteteht tuulvij vuástá. Piäluštemvirgeomâhâin lii räijejum meeri pargeeh já káálvuh, já nuuvtpa vijđes tulvetilálâšvuodâst resurseh iä rijttáa tulvetuástumtoimâi olášuttem várás priivaat kiddoduvâin. Ulmui kááijum lii vuosâsaajeest piäluštemtoimâst. Tulvevarâkuávlun sajadum ovtâskâs rakânâsâi suoijim lii kiddodâhomâsteijee ovdâsvástádâsâst.

Taat tulvetorvolâšvuotâuápis lii uáivildum eromâšávt tulveviđoduvâi ässei já kiddoduvâi omâsteijei várás. Uápis addel ravvuid tast, et maid kolgâččij väldiđ huámâšumán já maht puáhtá toimâđ ovdil tulve, tulve ääigi já tast maŋa. Rievtis rahttâttâm iästá já keeppid tulvehahâgijid.

Rahttât tuulvij vuástá

- Väáli čielgâs, et lii-uv tuu kiddodâh tulveriskâviđoduvâst
- Räähti vuávám tulve vuástá
- Uápásmuu jieijâd táluseervi piäluštem- já tulvevuávámân
- Toolá päikkivääri – tuárvi purrâmâš, juhâmâš, talkkáseh já eres tarbâšeh
- Täärhist, et tuu päikkitâhdâs ana sistees tulvetorvo já luuvâ ton iävtuid.

Tulvetilálâšvuodâst tehálumos lii visásmittid jieijâs já aldaaš ulmui torvolâšvuotâ. Iššeed meid naaburâd.

Čácádâhkuávlukuáhtâsijn [tulveriiskâi haldâšemvuávámijn](#) kávnnojeht täärhib tiäduh Laapi kuávlun tulveriiskâin já toi vuástá rahttâttmist.

Kii huolât?

ÄSSEE JÁ KIDDODÂHOMÂSTEIJEE

ovdâsvástádâsâst lii suoijid jieijâs persovn já omâduv jieijâs toimâiguin sehe išediđ naaburijd máhđulâšvuodâi miel. Juáhhâá kenigâsvuotâ lii almottid tulveest tãi ton uhkeest toid ulmuid, kiáh láá vaarâst, toohâđ etalmottâs já riemmâđ navcãidis miel piäluštemtoimâid (Piäluštemlaahâ (379/2011)).

Ässei várás uáivildum toimah tulveriiskâi haldâšemvuávámist láá iärrâs lasseen:

- Jieijâs torvolâšvuodâ suoijim jiešrádálávt (rahttâttâm tulve vuástá muuneeld).
- Tulvetorvo tärhistem tähidemiävtuin.
- Koskâpuddâsij (tãi pisovái) tulvesuojâlemrãhtusij kevttim talle ko tulve uhked.

KIELDÄ

ovdâsvástádâsâst lii suojãlid jieijâs ráhtusijd já toimãid, sehe tuárjuđ piäluštemvirgeomãhãid tulvesuojãlmist sehe tiedettiđ ässeid tulvevaarâst.

- Kieldâ uásãlist piäluštemtoimã vuávámân oovtãstpargoost piäluštemvirgeomãhãin, vãi piäluštemtoimã puáhtã olãšuttiđ nuuvt pehtilãvt ko máhđulãš.
- Kieldâ ana huolã, et tulvetilãlãšvuodãst kaavpug jieijãs toimã juátkoo já om. tiervãsvuotãsajattuvah, peivikiãjuh, škoovlah já pyecceeviãsuh tuãimih táválãvt.
- Kieldâ ana huolã kieldã ráhtusij já toimãi (om. čãcihuolãttã, tiervãsvuotãkuãvdããh, škoovlah, peivikiãjuh, kieldã maãdijeh) sehe tiãtjutolãhohtãvuodãi suoijimist.
- Tããrbu miel kieldã luovãt pargovyeimi já anokããlvuid piäluštemvirgeomãhãã kiãvtun.
- Kieldã iššeed evakuistem olãšuttmist já uãrnee eti-ijãdemsoojid. Kieldãst puãhtã tiãđuštãllãd tulve áigãsijd sajasãšãassãmviistid.
- Kieldã uãrnee kriisãiše.

Huám. Ucemustãã kuulmã aassãmviste aassãmrakãnãsãi, iãnããš almoliij soojij já pargosajeviistij sehe il. huolãttãssajattuvãi várãs kalga rãhtiđ piäluštemvuávãm.

TULVEKUÁVDÄŠ

Tulvekuãvdãš fáãlá palvãlusãid kuãvlu virgeomãhãid sehe tulveviđoduvãi ässeid já toomãhãrjutteijeeid. [Tulvekuãvdãš](#) ennust já vããrut tuulviij sehe paijeentuãlá toid lohtãseijee juãtkoijee tilekove.

PIÄLUŠTEMVIRGEOMÃHÃÁ

ovdãsvástádãsãst lii piäluštemtoimã vuãvãm já toimã jođetteht spiehãstuvlii tulvetilãlãšvuodã äãigi sehe piäluštemtoimã. Pargoid kuleh tehãlij ovtãskãs čuosãttuvãi suoijim, evakuistemeh, tulvečããsi pumppãm já eres huãpuliuh äãsih. Ulmuu jieŋãn já tiervãsvuotãn čyeccee pargoh láã vuosãsaajeest. Motomeh piäluštemvirgeomãhãã pargoh:

- Tulvetuãstumtilãlãšvuodã almosjođetteht, jis piäluštemtoimãn uãsãlisteh maangã toimãsyergi virgeomãhããh, sehe ubãlãškove hammim.
- Ubãlãškove vuãđuld šaddee pargoh viđoduvãi já ovtãskãs tehãlij čuosãttuvãi suoijim várãs (om. tulveseeinih, čunoisekkãrãhtuseh, koskãpuddãsiuh viemãreh já puãđđum, tulvečããci pumppãm)
- Ovtãskãs omãdãhãn čyeccee toimãin meridem (om. maãdijij tãi viemãrij potkim).
- Aalmug vãruttem já evakuistem vãduhis tulvevaarã keežild.
- Tulvetilãlãšvuotãn lohtãseijee jiešrádãlii rahttãttãm ravvim.

IPI-KUÁVDÄÄ

ovdãsvástádãsãst lii virgeomãhãšoovtãstpargo visãsmittem, hydrologisij tiãđui čuãvvum, čãci- já muotãtiileest sehe toid lohtãseijee ennustãsãin tiedetteht. Motomeh IPI-kuãvdããã pargoh láã:

- Čãcitiile čuãvvum já kuãvlulii tulvetilekove paijeentoollãm
- Tiedetteht
- Munetuãstumtoimah tego jienjã sãhhãm
- Heiviittãllãm ravvim já spiehãstãhluuvij uuccãm
- Äššitobdeeiše adelem tulvetuãstumtoimãi várãs piäluštemvirgeomãhãžãn, kieldãid já omãduvãs syeijeijee siãrvãduvvãid tãi priivaat ulmuid
- Tulvetile maŋa äššitobdeeiše adelem tããrbu miel jieškote-uv virgeomãhãid já kuãvlu aalmugviehãn pirrãs šipšãmãn lohtãseijee pargoin já vahãgij árvuštãlmist
- Maãdijij jotolãhhiãivulãšvuodãst huolãttem já toos lohtãseijee tiedetteht.

Maanġalágán tulveh

Čácádáhtulveh šaddeh táválávt muottuu suddâm tai kuhháa jotkum oorvij čuávumuššân. Čácádáhtulveh tiättoje ubâ Laapi kuávlust.

Jienġapuáduh šaddeh táválávt juuvâi cuávis savonáid. Jienġapuáduriskâ lii styeres talle, ko jienġah vyelgih joton nanosin já juuvâ virdedem lii ucce. Jienġapuáduh sätthi luptid páihálávt čääsi aloduv čuuvtij aleláa ko táválávt. Jienġapuádui sajaduv já toi tovâtem čääsi pajanem lii vaigâd ennustiđ, mon keežild jienġapuáduťulvijd rahttâtâm lii vâadis. Jienġapuáduťulveh šaddeh Laapist eromášávt Tuámusjuuvâst já Ounasjuuvâst.

Suppotulveh tiättoje táválávt algâtáalvi juuvâi virdesoojijn ovdil ko eidusâš jienġalokke hámášuvâ. Suppotulveh šaddeh, ko puolâšpaje äägi juhâčääci vyeličuásku já čáácán šaddeh uccâ jienġakristaleh. Čoggášuvvee jienġakristaleh tarvaneh poonán tai hámmeje čääsi asan tai ase vuálá jienġasuávli, mast sáttá šoddâđ suppopuádu já vuáimálâš čäcitääsi pajanem ađai suppotulveh. Suppotulveh láá tiettum iárrás lasseen Tengeliöjuuvâst já Ounasjuuvâst.

Merâťulveh Laapi riddokuávluin šaddeh, ko stoormâ äägi vuáimálâš pieggâ Merâpoodâst tiäddâ merâčääsi luohťapoodâ kuávlun já loptee meerâ čäcitääsi ollâgâsân. Merâťulveh šaddeh Kiemâ já Tuámus riddokuávluin.

Hulečäcitulveh uáivild eennâm ase oolâ čoggášum arve- tai suddâmčääsi šoddâdem tulveh, moh tiättoje ianáážin huksejum vijđoduvâin. Rášuoorvij äägi čäcituálvoi kapasitet ij ain rijttáa já čuávumuššân arvečääsih tulveh kááđoid. Laapist hulečäcitulveh sätthi tiettuđ puoh huksejum vijđoduvâin, eromášávt kaavpugijn.

Tahheeh, moh vaigutteh stuorrâ kidđâťulveh šoddâmân

- kulġámvijđoduv spiehâstuvlii stuorrâ muottuu čäcárvu
- valjaas arveh muottuu suddâm äägi
- lieġâsvuotâpááru, kuás muottuuh suddeh jotelávt kulġámvijđoduvâst.

Tuulvij kiárdášuvveevuodâin

Kiárdášuvveevuotâägi uáivild ton äigipaje kukkoduv, mii koskâmiáralávt kolá, ovdil ko tiäťu stuárusâš tai tast stuárráb tulveh tiätto uđđâsis. Tulveh iä kuittâġ tábâťu njuolġâduťulveh. Ovdâmerkân statistiklávt ohtii 250 ivveest kiárdášuvvee tulveh (1/250a) uáivild, et tulveh tábâťuvâ tuodânalásávt neljii tuhháat ive äägi. Jyehi-iválâš tuodânalásâsvuotâ toos, et taan stuárusâš tulveh tiätto, lii 0,4 %.

- 1/20 a tulveh = Viehá táválâš tulveh
- 1/50a tulveh = Viehá härvinâš tulveh
- 1/100a tulveh = Härvinâš tulveh
- 1/250a já 1/1000a tulveh = Uáli härvinâš tulveh.

Sisâčääsiťulvehile já ton ovdânem puáťá čuávuvâ [Tulvekuávdáš sijnđoin](#) sehe Twitterist [@pinnanalta](#).

Merâčääcán já rášuorvijd lohtâsejee čäci- já tulvetiilijd puáťá čuávuvâ [Áimutiťtuu lágâđâs sijnđoin](#) sehe Twitterist [@meteorologit](#).

Suomâ šonġâđâh nubástuumin

Olmooškode tovâtem šonġâđâh nubástus, mii tääl lii joođoost, tábâťuvâ ianáážin ton keežild, et šaddovistekaasuh, eromášávt čidđâdioksid (CO2) meeri lassaán áimukeerdist.

Majemui čyede ive äägi Suomâ koskâmiáralâš lieġâsvuotâťile lii pajanâm suullân ceehi. Šonġâđâhmyensterij vuáđuld lii árvuťállum, et koskâmiáralâš lieġâsvuotâťile juátkâ pajanem, arvenalliivuoťá lassaán eromášávt tálviv já rášuorveh kiávruh.

Taavaa páálupeeleeť muotâkeerdi vijđodâh eennâmvijđoduvâin lii kiáppânâm čuuvtij, eromášávt kidđuv. Tondiet ko lieġâsvuotâťileh pajaneh, te ovdist stuárráb uási täälvu muottuin šaddeh-uv puáťteevuodâst arven. Muottiis ägi uánâničij sehe čohčuv já kidđuv. Siämmâanáál kiávâ meid ááigán, kuás sisâčäcâduvah já meerâ láá jianġum. Tave-Suomâst muotâkerdi ij kiáppân siämmâá ennuv ko mäddin. Kuittâġ tavveen-uv muotâpeeivih kiáppâničii 20–30 % já muotâlovduu massaast lappuuččij 40–70 %.

Ennustâsâi mielđ Laapist kiiđâ tuulvij alemus muddo šadde tooleeb, mut siäilu koskâmiáralávt siämmâá styeresin ko tááláa. Ko täälvu äägi lieġâsvuotâťile pajaan, te muottuuh suddeh mottoomverđ kaskoo tálvipaje já virdedmeť lasaneh. Virdedmiť lasanem tálviv sáttá lasettiđ supporiiskâ.

Šonġâ robdâalmonij tego rášuorvij kiávrum sáttá tiettuđ ovdâmerkân nuuvť, et čohčâťulveh láá täällâást korrâsuboh já hulečääsiť mere lassaán.

Lasetiđuid šonġâđâh nubástusâst kávnâ internetist [ilmasto-opas.fi -portalist](#).

Aasah-uv tulveriskâkuávlust?

Tulvekáártáid puáťá
keččâđ
[tulvekárttápalvâlusâst](#)

OVDIL TULVE

Tulvevarakuávlust ässee kolgáččij väldiđ huámášumán aainás-uv čuávuváid aasijđ:

- Čielgii muuneeld, et maht tulve lii ton kuávlust ovdil lattim tai maht äššitobdeeh arvâleh tom levâniđ talle ko tulvá. Iššeen tun puávtáh kevttid tulvekáártáid ([tulvekáártápalválus](#)).
- Täärhist jieijád táhádás táhidemiávtuid tulvevahâgij väärid. Jis aasah láiguvisteest, te täärhist láiguadeleijest táhádástorvon já máhđulii aassám koskálditmân lohtásejee aasijđ.
- Vuáváá, et kogo puávtáččij ráhtid jieijás táálu syeijin koskápuddásii viemmâr om. čunoiseháiguin.
- Skappuu čunnuid, seehâid já lastik viemmâr vârás tai táálu vyeliseeni lastikkáin luávdim vârás.
- Čielgii máhđulášvuodâ čäcituálvoi, syelipoccei já rumbunjaalmij toppâmân, amas tulvečääci peessâđ toi peht aassámviistân tai toontin.
- Jis lii vaarrân et kiállár tulvá, te visásmit et čäcituálvo maasâđčaskemventtil lii oornigist já väärid ton lasseen lastik, mon puáhtá pieijâđ kiállár láttee ritilákááivu oolâ, já ton oolâ tiädu.
- Čielgii aštum šledgâpiergâsijđ já toi suoijimmáhđulášvuodâid (om. oljopuáldee).

Jis vaarrân lii muottuu suddâmist šaddee páihálâš tulve

- Leehâ puorijn aigijn toontist meddâl jottee asečasij jotteemkiäinuid, om. aijuid, kuurâid já ruumbuid.
- Tuáivu meddâl čuopâttâhpasâttásâid aijui já maadjiruumbui aldasijn, vâi pasâttásah iä pesáččii toppâđ taid.
- Jis tuu toontist láá huleččikááivuh asečasij meddâl laidim vârás, kuáivu muottuid já jienjá meddâl kááivu alne já visásmit, et huleččikááivu tuáimá.

- Čielgii, kogo já maht tun puunjah jieijád aassámviste čäcilinje kiddâ já potkiih šledgâvirde ubâ rakânâsâst.
- Skappuu puumpu tai väärid máhđulášvuodâ puumpu kevttimân, vâi puávtáh táárbu miel pumppâđ čääci syejiviemmâr ulguubel tai meddâl táálud kiállárist. Uápásmuu puumpu kevttimân.

- Čielgii kiäinu, mon miel tun peesah tulve uhkedijn vyelgiđ meddâl aassámvisteest já aassámkuávlust torvolávt. Väärid táárbu miel kârbá.
- Vuáváá muuneeld, et mon omâdov sehe siste já olgon tun puávtáh sirded toorvon jo ovdil tulve já maid tulve ääigi.
  - Sirde toorvon tivrás omâdov já háitulijđ amnâsijđ.
  - Väärid auto vârás torvolii saje. Visásmit, et auto ij lah piáluštemtoomâ oovdâst.
  - Čoonâ kârbáid já eres älkkeht tulve fáarust vyelgee materialijđ kiddâ.
- Ane huolâ čäcivâldim (káivu, jna.) suoijimist já väärid tuârvi ennuv juuhâmčääsi.
- Vuáváá muuneeld, et maht suoijih kiddodâhkuáhtásii pasâttâščäciputestemlájádâs, toontist lejee puáldimamnâsseilâttuvâid sehe päikkielleevistij pyevtittemrakânâsâid já suândi- já fuodârvuârháid.

Tulvevahâgij sajanmäksim

Tulvevahâgeh sajanmäksojeh päikkítáhádásâin tuše, ko tulve lii lamaš spiehâstuvlâš. Táválávt spiehâstuvlâš tulve uáivild statistiklávtohtii 50 ivveest tai härvibeht tábâhtuvvee tulve. Spiehâstuvlâš rášuarve miäruštálloo arvemillimeetterijguin aldemus šonjâaicâdemsajattuv miel. Spiehâstuvlâš arvemeeri lii táválávt 30 mm tijjmest tai 75 mm pirrâmppeevist.

Táhidemiávtuid kannat mudoi-uv luuhâđ tárkká. Táhidemiávtuh sâttih vaattâđ eromâš suoijimtoomâid ovdil tulve.

Lase tiäđuh tulvevahâgij sajanmäksimist [vesi.fi-siijđoin](#).

- Moonâ päihi tulvevuávám čoodâ perruinâđ, vâi puohah mättih toimâđ tulve ääigi.
- Skappuu purrâmâšâid, juuhâmčääsi, vuosâišetarbâsijđ, patterijguin tuáimee radio, lummâlaampu, väripatterijđ, kumistevilijđ já čääsi jieheeh seehâid. Luodii mätkipuhelimijđ.
- Čuávu jieškote-uv tiedettemniävuid já eromâšávt virgeomâhái adelem tiäđättâsâid já ravvuid.

TULVE ÄÄIGI

Tulvečääci lii varâlâš!

- Jo 15 cm ollâ virdedeijee čääci koomeet rävisulmuu já 45–60 cm čäcimassa kobđoot auto.
- Veelti vyeijim čääsi luávdám maadij alne. Arvečäci- já čäcituálvookááivui loheh láá sáttám pajaniđ meddâl sajestis tãi maadij kyeddilvuotâ lii sáttám hiäjusmiđ. Jis auto čáská, te kyede auto já kuárju aieláá enâduvâst.
- Tulvečääci lii távjá tuolvii. Ane huolâ hygieniast, jis šoodah kuoskättâsân tulvečassijn. Ele tipte párnáid sierâdiđ tulvečääsist.
- Šaldeh já ruumbuh sáttih tulve čuávumuššân leđe varâliih.

Mušte, et tulve ääigi tuu jieijâd torvolâšvuotâ lii puoh tehálumos!

- Čuávu tulvetiäđättâsâid tiedettemniävuin já kieldái, piáluštemlájádâs, IPI-kuávdáá já Tulvekuávdáá Internet-siijđoin. Tiäđu jotolâhhemâdâsâin finnee Vevlivirgáduv Internet-siijđoin.
- Joođeet tiäđu ovdâskulij il. naaburáid já tieđeet spiehâstuvlijn aiccâmušâin virgeomâháid.
- Veelti tušes jotteem tulvevijđoduvâin, vâi viältáččih lasepaartijd. Jis maadij lii tulvâm, te tulvečääci lii sáttám hiäjusmittiđ maadij vuáđu tãi kočâttiđ maadij ollâsávt.
- Eesti jiešráđálávt tulvečääsi kulgâmist tuu táálu. Toopâ čäcituálvoid, ruumbuid já syelipocceid, rááhti koskâpuddâsii syejiviemmâr jieijâd táálu pirrá tãi pirâstít táálu vyeliuási lastikkáin já toolâ syejiviemmâr siskiipele pumppuin koškesin.
- Potkii šleedgâ váldujuhhoost, jis tulve uhked kiddoduv šleedgâstelliittâsâid, já keččâl luovviđ čuoggiistuvâin puoh päikkimašiniđ, moh láá vaarâst njuoskâđ. Piso kuittâg kukken jo njuoskâm šleedgâpiergâsijn. Potkii virde tãi luovvii čuoggiistuv tuše, jis puávtáh porgâđ tom torvolávt koške saajeest.
- Rahttât toos, et šleedgâ potkân. Tulvečääci sáttá tovâttiđ vijdes já kuhesáigâsijn šleedgâ jyehimhemâdâsâid.
- Toopâ visesvuotâ tiet čääsi válduventtil majevahâgij kepidem várás.

- Toopâ puoh kaasuventtiliđ já luovvii kolgoskaasuputtâliđ kaasujotosijn.
- Toopâ oljolieggimvuáháduv puoh máhđulijđ venttiliđ já viigâ estiđ tulvečääsi piäsu oljoseilättâhân. Oljoseilättâh sáttá pajaniđ meddâl sajestis tulvečääsi luptimvyeimi keežild.
- Rahttât vyelgiđ evakkon já väärrid finnimnáál teháliđ persovnljijđ tävirijđ (om. talkâsijn).
- Iššeed navcâidâd mielđ meiddei naabur.
- Ele keevti hiisi. Tulvee kiällárkiárdán jotteem hissijn sáttá leđe jiegvávarâlâš.
- Máhđulâšvuotâi mielđ väälđi kuvviđ tulveest já vahâgijn – tienuvvt tähidemsajanmáksumiäradâsâid lii jotelub toohâđ.
- Jis tun jiehe peesâ jiečânâd toorvon, te suáiti etinummeer 112, muštâl jieijâd saje já piivde iše.

Suáiti etikuávdázân tuše, jis tun lah tuodâlii jiegvávarâst, parttâšum tãi tulve lii pirâstittám tuu!

TULVE MAJA

Maht toimâd tulve maņa?

Tulve maņa kalga visásmittid, et aassâm lii oppeet torvolâš täähristmáin šledgâpiergâsijd, oljoseilâttuvâid, lieggimvuáhádúvâid já pirrâs. Karttii vahâgijd já aalgât kuškim, jis tulvečääci lii njuoskádâm tuu táálu.

- Visásmit, et ton kuávlust aassâm lii torvolâš.
- Visásmit, et kuávlú ruumbuh, hulečäciviärmáduvah já eres-uv piergâseh, moh láá tulvetuástumpargoost máhđulávt meddâlistum kiávtust, láá macâttum táválíi toimâmoornigân.
- Visásmit eromâšávt, et šledgâpiergâseh tuáimih.
- Leggist meddâl purrâmâšâid, moh láá šoddâm kuoskâttâsân tulvečassijn. Tulvečääci sáttá siskeldid pasâttâsčääsi.
- Karttii vahâgijd já väaldi nuuvt jotelávt ko máhđulâš ohtávuodâ jieijâd tähidemfinnodâhân vâi finniččih toimâmrvuvuid il. sajanmäksimaašijn.

TÁHÁDÁS

Visásmit, et tust láá táhádâsah oornigist tulve väárid. Väaldi ohtávuodâ jieijâd tähidemfinnodâhân. Visásmit vahâgij karttimân já rakânâs kuškiimân lohtâseijee iávtuid. Soovâ tähidemfinnoduvvâin, et maid tun puávtáh jieš porgâđ. Väaldi čuovâkuuvijd jieijâd aassâmvisteest, ovdil ko čurgiiškuáđáh tulvevahâgijd. Čääli pajas jieijâd pargotiijmijd. Tulvetáhádâs peht tun puávtáh finnid sajanmäávsu spiehâstuvlijn čácádâh-, merâčäci- já rášuarvetuulviijn, moh vahâgitteh rakânâsâid tai pođoi káálvuid. Viljâlemšaddovahâgij várás kalga meid haahâđ jieijâs táhádâs. Ovtâskâs maadijâid šaddee vahâgij sajanmäksim várás puáhtá miedettid staatâ išeruudâ, jis tulve lii spiehâstuvláš. Väaldi táárbu miel ohtávuodâ IPI-kuávdázân.

AASSÂM

Visásmit, et tuu aassâmviistân lii torvolâš maccâđ. Jis táálu ij heivii innig asâmân, te čielgii kost tun puávtáh aassâđ koskâpuddâsávt. Jis tuu táhádâstorvo ij luávdí aassâm koskâldume, te väaldi ohtávuodâ jieijâd päikkikieldâ sosialvirgeomâháid. Visásmit juuhâmčääsi kevtittetteevuodâ.

ŠLEEDGAH

Ele piejâ šleedgâid oolâ, jis tulve lii njuoskádâm rakânâs kiddâgis stelliittâsâid. Väaldi ohtávuodâ šleedgâsyergi áámmátlâžân stelliittâsâi oornig čielgim várás já soovâ ääšist jieijâd tähidemfinnoduvvâin. Tooimâ siämmáanáál njuoskâm päikkimašinjguin.

HYGIENIA

Veelti tulvečääsi kuoskâtem. Tulvečääci sáttá siskeldid pasâttâsčääsi, kemikalijd já ellei pooškâid. Jis šoodah kuoskâttâsân tulvečassijn, te poosâ kiedâid huolâlávt.

LIEGGIM JÁ OLJO

Tulveest vahadum lieggimvuáhádúv kalga täähristid LVI-syergi áámmátlíjn. Njuoskâm oljopuáldée, kaasulinje, kiärdučäcipuumpu tai eres taluteknisijd piergâsijd ij kannat pieijâđ joton ovdil ko äššitobdee lii iállám árvištálmín tile. Jis tulve lii sirdám oljoseilâttuv meddâl sajestis, te väaldi ohtávuodâ valduuttum iráttâsân, mii parga oljoseilâttâhstelliittâsâid. Jis oljoseilâttâh lii cuovkkânâm tulve čuávumuššân já lii šoddâm oljovaahâg, te suáiti piáluštemlájádâsân numerân 112.

ČURGIM

Meddâlist vistig čääsi já mođe. Ko tun putestah tulve luodâid, te keevti syeijejeijee pihâsijd, kammuid já kistuid. Poosâ kiedâid čurgim maņa. Poosâ tulvečääsi njuoskâdem pihâsijd sierâ ucemustáá 60 °C liegâsvuodâst.

KUŠKÁDEM

Kuškáđ jieijâd táálu. Toolâ laasâid já uuvâid áávuus koške peeivij ääigi. Keevti táárbu miel piegguutteijeid já lieggejeijeid, vâi táálu kuškâččij. Kuškâdem sáttá pišteđ ohoid. Väaldi ohtávuodâ syergi áámmátlâžân, jis tarbâšah ravvuid tai kuškâdemiše. Kuškâđ vistekáálvuid, uáđáduvâid já pihâsijd olgon.

JIEGÁLÂŠ TOORJÁ

Uáinus tulve maņa sáttá leđe šlundodeijee. Tulve já ton tovâtem vahâgij čielgim sáttá tovâttid streesi já vaibâsijd. Savâstâl jieijâd aldaaš ulmuiguin tai ucáluu áámmátišedeijee piälán, amas tarbâšid piergiittálláđ aššijn ohtuu. Koččâmušâst lii luhottesvuotâ, moos tust lii vuoigâdvuotâ finnid jiegálii torjuu meid ohtsâškodeest.

Fáádán lohtâseijee liiŋkah viermist

[Čäcitle já tulveváruttâsah vesi.fi -palvâlusâst](#)

[Tulvekárttápalvâlus](#)

[Laapi piäluštemlájádâs siijđoh](#)

[Laapi IPI-kuávdáá tulvesiijđoh](#)

[Jotoluv äššigâspalvâlus](#)

#tulve #tulvekuávdáš #IPIkuávdáš #laapi_ipi

#laapiäluštemlájádâs #šonġâdâhnuvástus #hemâdâstile

Laapi iäláttâs-, jotolâh- já
pirâskuávdáš

Hallituskatu 3 b

PL 8060, 96101 Ruávinjargâ

puh. 0295 037 000 (puhelinkuávdáš)

www.ely-keskus.fi/lappi

Tuájijim: Laapi IPI-kuávdáš

Koveh: Laapi IPI-kuávdáš, Máinuštoimáttâh SST Oy

Sámikieláliih jurgálusah: Lingsoft Oy

Kove: Ruávinjargâ Kotisaari, mon tulve lii pirâstittám
kiđđuv 2012 (© Laapi IPI-Kuávdáš, Anna Kurkela)

www.ely-keskus.fi